

ЩОДО ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВООХОРОННИЙ ОРГАН» У НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТАХ

Риженко І. М.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'ячука
м. Рівне, Україна*

Аналізом чинного законодавства встановлено, що незважаючи на активне використання терміну «правоохоронні органи» у нормативно-правових документах, в умовах сьогодення законодавчого закріплення поняття та системи правоохоронних органів України не має.

Зазначене призводить до нечіткого і суперечливого підходу розуміння того, які органи є правоохоронними, оскільки у більшості законів про організацію та діяльність державних органів, останні не називаються правоохоронними.

У Конституції України поняття «правоохоронні органи» вживається один раз у ст.17, де визначено, що забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом [1].

Положення ст.2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» надає розширений, у той же час, не повний, перелік правоохоронних органів, до яких віднесено органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [2].

Відповідно до ст.1 Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол [3], Державне бюро розслідувань, Державну кримінально-виконавчу службу України, Державну міграційну службу України, Державну митну службу України, Державну прикордонну службу України, Державну фіскальну службу України, Національне антикорупційне бюро України, Національну поліцію України, Службу безпеки України та органи прокуратури України визначаються як правоохоронні органи.

Акцентуємо увагу на тому, що поняття правоохоронних органів законодавцем активно використовується кодифікованому законодавстві України. Водночас, останнє також не містить пояснення які саме органи відносяться до правоохоронних.

Термін «правоохоронні органи» неодноразово вживається у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі КПК України) [4]. Як приклад, визначено, що слідчі органи державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених працівником правоохоронного органу (п. 1 ч. 4 ст. 216 КПК України). У ч. 6 ст. 135 КПК України вказано, що повістка про виклик вручається особі працівником правоохоронного органу, у п. 3 ч.7 ст. 223 КПК України зазначено, що працівники правоохоронних органів не можуть бути залучені як поняті.

Термін правоохоронні органи законодавцем, в тому числі, вказано й у редакції ст. 195⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме: «Порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошокових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами» [5] та ст. 365 Кримінального кодексу України «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу» [6].

Так, вчені розглядають поняття «правоохоронні органи» у широкому та вузькому розумінні. При цьому у першому випадку до правоохоронних органів у їх широкому розумінні відносять усі державні органи, наділені повноваженнями у галузі контролю за дотриманням законності та правопорядку в державі, а представники другої групи науковців схиляються до вузького розуміння правоохоронних органів, до яких вони відносять лише державні органи, спеціально створені для забезпечення законності та правопорядку і боротьби зі злочинністю, яким із цією метою надані повноваження застосовувати передбачені законом заходи державно-владного впливу на осіб, які скоїли правопорушення, з метою їх покарання та виправлення [7, с. 498].

Відсутність єдиного нормативного підходу до визначення дефініцій правоохоронних органів, законодавчого закріплення їх системи, зумовлюють розбіжності у поглядах науковців до визначення цих понять.

Література:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.

2. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11, ст. 50.

3. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 17 серпня 2020 року № 613/380/93/228/414/510/2801/5. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text> (дата звернення 26.02.2021).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651 – VI. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 23.02.2021).

6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131

7. Шай Р. Я. Роль і місце правоохоронних органів у правовій державі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*, №2, 211 рік, с.496-508.

ВТЯГНЕННЯ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ПРОВОКАЦІЇ ДО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Романова О. І.

*кандидат юридичних наук, доцент,
т.в.о. завідувача кафедри організації досудового розслідування
факультету № 1*

*Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького юридичного інституту
Міністерства внутрішніх справ України
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Закріплені в Конституції України правові основи для утворення, розвитку і захисту громадянського суспільства в Україні створюють реальні можливості для захисту прав людини і громадянина. Формування